

Wpływ rodziny dysfunkcyjnej na dziecko i jego życie w dorosłości

Anna Rosiak

*Terapeuta systemowy, rodzinny
Terapeuta ZPTI, Coach kryzysowy,
Wykładowca
na Uniwersytecie WSB Merito*

Dziecko nie jest własnością dorosłych.

*Jest słabsze od dorosłych, dlatego też
musi posiadać dodatkową ochronę przed siłą
dorosłych.*

*Taką ochronę dają mu prawa dziecka zapisane
w Konwencji o prawach dziecka.*

*Konwencja natomiast zobowiązuje państwo
i dorosłych do szczególnego traktowania dzieci.*

*To, kim dany człowiek będzie
w przyszłości, w dużym stopniu jest
determinowane pierwszym
środowiskiem, w jakim przebywa –
najczęściej chodzi tu o rodzinę,
a zwłaszcza o jej poziom i funkcjonowania.*

*Najbardziej oddziałuje na jednostkę rodzina
pozostawiając w niej największe ślady poprzez:*

- ✓ kulturę z jakiej się wywodzi,
- ✓ uznawane wartości, priorytety,
- ✓ realizowane przez rodziców style wychowania,
- ✓ oraz przyjmowane postawy rodzicielskie

Rodzinne środowisko wychowawcze obejmuje:
rodziców (lub czasami tylko matkę albo tylko ojca),
dzieci, a także tzw. klimat rodziny.

W rodzinie powstają:

- pierwsze więzi emocjonalne,
- rodzą się uczucia

Dziecko, uczestnicząc w życiu rodzinnym,
zapoznaje się ze wzorami zachowań, normami,
zasadami postępowania społecznego.

W rodzinie młody człowiek przyswaja sobie wiedzę
na temat otaczającego go świata.

Od rodziny zależy późniejsze rozumienie otaczającej
go rzeczywistości, jego postępowanie,

*Rodzina oddziałuje na jednostkę najdłużej
i pozostawia w niej najgłębsze ślady.*

Nie ma idealnych rodzin.

kłótni czy przypadkowej zniewagi
nie odniesiemy do kategorii: rodzina dysfunkcyjna.

Kiedy pojawi się problem?

gdy postawy i zachowania rodziny utrudniają
poszczególnym jej członkom normalne funkcjonowanie i rozwój.

*Dorastanie w toksycznym środowisku może mieć trwały wpływ,
także po przejściu dzieci w dorosłość.*

Rodzina zdrowo funkcjonująca,

Do kluczowych cech rodziny zdrowo funkcjonującej możemy zaliczyć:

- ✓ **Bezwarunkową miłość i akceptacja:**
członkowie rodziny czują się kochani i akceptowani takimi, jacy są.
- ✓ **Wsparcie emocjonalne:**
Rodzina jest źródłem wsparcia, wspiera rozwój osobowości i pomaga w radzeniu sobie z trudnościami.
- ✓ **Szacunek i równość:**
Wszyscy członkowie odnoszą się do siebie z szacunkiem, a ich opinie i uczucia są brane pod uwagę.
- ✓ **Bezpieczeństwo:**
Zapewnione jest bezpieczeństwo fizyczne i emocjonalne.
- ✓ **Jasna komunikacja:**
Członkowie rodziny potrafią otwarcie rozmawiać o swoich potrzebach, uczuciach i problemach.
- ✓ **Autonomia i granice:** pozwala się członkom na rozwój własnej autonomii i eksplorację świata, jednocześnie respektując ustalone granice.
- ✓ **Wspólne spędzanie czasu i rekreacja:**
rodzina znajduje czas na wspólne spędzanie czasu, co wzmacnia więzi.
- ✓ **Zaspokajanie potrzeb:**
rodzina zaspokaja potrzeby materialne, psychologiczne i emocjonalne swoich członków.
- ✓ **Kształtowanie pozytywnych zachowań:**
rodzina uczy pozytywnych wzorców zachowań, wartości i zasad kultury.

Rodzina dysfunkcyjna to system w którym są:

Zaburzone relacje:

Występuje pomieszanie ról, co może prowadzić do sytuacji, gdy np. starsze dziecko opiekuje się młodszym.

Niezaspokojone potrzeby:

Rodzina nie spełnia podstawowych funkcji opiekuńczych i wychowawczych.

Brak wsparcia:

Członkowie rodziny nie otrzymują odpowiedniego wsparcia emocjonalnego i nie mogą swobodnie wyrażać swoich uczuć.

Zaniedbanie:

Może dojść do zaniedbania, braku bliskości czy emocjonalnej nieobecności rodziców.

*To rodzina powinna uczyć, jak wyglądają relacje,
jak wyrażać uczucia.*

Rodzina dysfunkcyjna często wysyła komunikaty
o treści:

„Nie możesz tak się czuć. To niewłaściwe, co czujesz”.

W wyniku tego w dziecku budzi się przekonanie, że nie może
sobie ufać, że to co czuje, jest nieważne albo nieprawdziwe.

Zaczyna wierzyć w to, że inni wiedzą lepiej.

Przyczyny dysfunkcji w rodzinach wynikające ze środowiska rodzinnego

- ✓ niewydolność opiekuńczo-wychowawcza rodziny,
- ✓ konflikty w rodzinie,
- ✓ uzależnienia u jednego lub obojga rodziców,
- ✓ niska kultura pedagogiczna rodziców,
- ✓ ubóstwo materialne rodziny,
- ✓ emocjonalny chłód rodziców,
- ✓ fizyczne i psychiczne zaniedbanie,
- ✓ znęcanie, traumatyczna atmosfera życia, porzucenie czy bycia świadkiem przemocy.
- ✓ przestępczość rodziców,
- ✓ rozbitcie struktury rodzinnej,
- ✓ rozluźnienie, bądź brak więzi emocjonalnej w rodzinie,
- ✓ negatywne postawy rodzicielskie i cechy osobowe rodziców,
- ✓ brak intymności,
- ✓ życie w poczuciu wstydu, zakłopotania oraz braku wzajemnego szacunku,
- ✓ cechy osobowe rodziców

Konsekwencje wychowywania w rodzinie dysfunkcyjnej ujawniają się na płaszczyźnie emocjonalnej i społecznej.

- ✓ Rodziny dysfunkcyjne chaotyczne i nieprzewidywane sprawiają, że osoby w nich wychowane posiadają podobne cechy i niezdrowe wzorce radzenia sobie w dorosłości.
- ✓ Dysfunkcja rodziny wpływa niekorzystnie na sposób postrzegania siebie i otoczenia.
- ✓ DDD mogą nadmiarowo przeżywać lęk, poczucie winy i wstydu.
- ✓ Mogą odczuwać niemoc w kontrolowaniu stanów uczuciowych i reagować wybuchowo na zmiany, nie mają nad nimi kontroli,
- ✓ Mogą mieć problem z rozpoznawaniem emocji. Może się im zdawać że „w ogóle nic nie czują”. , bo w przeszłości odcinali się od trudnych emocji. Co może się przekładać na niemożność odczuwania satysfakcji w dorosłym życiu.
- ✓ DDD często umniejszają sobie, krytykują siebie i osądzają
- ✓ Myślą że inni są ważniejsi
- ✓ DDD mogą mieć trudności w kontaktach z innymi ludźmi , oraz tworzeniem trwałych związków uczuciowych
- ✓ Mogą tkwić w toksycznych związkach

Konsekwencje wychowywania w rodzinie dysfunkcyjnej ujawniają się na płaszczyźnie emocjonalnej i społecznej.

- ✓ Nie potrafią funkcjonować w społeczeństwie
- ✓ Mogą borykać się z niskim poczuciem własnej wartości
- ✓ W dorosłym życiu osoby DDD często postrzegają dysfunkcyjne zachowania jako... normalne.
- ✓ Oceniają siebie negatywnie, mają problemy ze zrelaksowaniem się, ciągle szukają aprobaty
- ✓ Skupiają się na uczuciach innych ludzi, dlatego często zmagają się ze smutkiem, lękiem, poczuciem osamotnienia, pustki, ciągłym napięciem emocjonalnym
- ✓ Nadmiernie się zamartwiają, boją się popełniania i błędów
- ✓ Mogą być niechętni do mówienia o swoich uczuciach, wchodzenia w związki, założenia rodziny
- ✓ Mogą odczuwać objawy somatyczne: bóle brzucha, nudności, duszności, kłucie w okolicy serca.

Cechy osobowości osób z syndromem DDD w dużej mierze pochodzą właśnie z wychowywania się w rodzinie dysfunkcyjnej.

Osoby te często wchodzą w dorosłość z problemami, które utrudniają lub wręcz uniemożliwiają ich rozwój, samorealizację i satysfakcjonujące życie.

Rodzina patologiczna jest

skrajną formą rodziny dysfunkcyjnej, w której występują zaburzenia w funkcjonowaniu mogące zagrażać bezpieczeństwu jej członków.
w rodzinie patologicznej dochodzi do popełniania czynów karalnych wobec jej członków.

W rodzinie dysfunkcyjnej:

- ✓ relacje są zaburzone,
- ✓ a potrzeby niezaspokojone, jednak nie musi to oznaczać występowania przemocy czy uzależnień, *co jest kluczową cechą rodziny patologicznej.*

Innymi słowy, każda rodzina patologiczna jest dysfunkcyjna, ale nie każda dysfunkcyjna jest patologiczna.

Rodzina patologiczna

Patologiczne zachowania:

- ✓ Występują konkretne patologie, takie jak:
 - Przemoc (fizyczna, psychiczna, seksualna, emocjonalna)
 - Uzależnienia (alkoholizm, narkomania)
 - Wykorzystywanie seksualne

Zagrożenie bezpieczeństwa:

- ✓ Dobro i bezpieczeństwo członków rodziny zwłaszcza dzieci są zagrożone.
- ✓ Zaniedbanie i wykorzystywanie:
- ✓ Brak komunikacji i ukryte tajemnice:
- ✓ Izolacja społeczna:
- ✓ Warunkowa miłość:

Stygmatyzacja:

- ✓ Często wiąże się z silnym piętnem społecznym, co utrudnia szukanie pomocy.

Bibliografia

Jarosz E., Wysocka E., Diagnoza psychopedagogiczna podstawowe problemy i rozwiązania, Warszawa, 2006.

Polpa M., Psychologia rodziny. Teoria i badania, Warszawa 2007

Netografia

<https://poradniacentrum.pl/syndrom-ddd/>

Dziękuję za uwagę

Anna Rosiak

*Terapeuta systemowy, rodzinny
Terapeuta ZPTI, Coach kryzysowy,
Wykładowca
na Uniwersytecie WSB Merito*

Tel. 888 258 501

kryzysowycoach@gmail.com